

XXI

De zomer houdt zo aan deze zomer

Amen.

Zeven stoelen schuiven krijtend naar achteren.

Ze komen tegen de muur terecht.

Vader mag als eerste naar de wc.

Dan stapt hij de ladder op en gaat slapen in het hooi.

Wij stapelen de borden in elkaar.

We leggen lepels en vorken naast het teiltje.

Moeder wast af.

'Toe, haal je me de zakdoeken even van de heg?'

Ik knipper met mijn ogen als ik buiten sta.

De klompen knerpen door het grind.

De heg ligt met alle kleuren stof bezaaid.

Stuk voor stuk klop ik het wasgoed uit

geen oorwurm mee naar binnen graag.

Elke zakdoek is zo knerpend droog.

Het lijkt wel op een blad papier.

Gelukkig dat een ligusterheg doornen heeft,

anders waren de zakdoeken wel afgewaaid.

Ik loop langs de buitenkant van de heg terug.

Wat is dat? Vader is niet op zolder in het hooi.

Vader ligt tegen de muur van het bakhuisje.

Hij ligt gescharnierd op het randje gras.

Hij slaapt met klompen aan zijn blote voeten.

*

Wie komt waar uit en hoe glad zijn de lakens of is hun katoen stug?

Nee, het katoen kreukt niet stug, het katoen valt soepel, zie je dat dan niet?

Wie komt waaruit? Dekbed zijgt tegen matras, kussen blijft met kuil achter.

Niets is daar meer. Niemand is daar meer. Geen hoofd meer in kussen, geen romp meer gebogen, geen arm meer tegen romp, geen benen gescharnierd.

Leegte waarin dekbed valt, ronding van onderlaken, kuil in het kussen dat oerlangzaam opveert.

Wie die weet hoe een mens in elkaar zit - hoe aan elkaar - kan gestalte vermoeden die kussen via laken met dekbed verbindt. Wie gestalte ziet liggen is in gedachten, is ver van huis. Niemand ligt hier. Dit bed is leeg.

*

Wie geen hol meer heeft die scheidt zich een hol voor de nacht. Ergens op een keer op enig moment moet de mens zich toch onderdompelen, ondergronds hol betreden met zijn zwarte wanden, zich in de onderaardse duisternis bevinden en verder gaan en verder, de laatste lichtspleet achter zich laten.

Zijn daar dekens en doeken en kleden? En hoeft er niet netjes gelegen te worden? Leg dan iets onder zich en prop iets rondom zich en leg die arm ergens tegen zich en leg die andere arm tussen opgetrokken benen, lig zo ineen en verdwijn. Aarde ademt vochtig, spelonkstenen zijn gepolijst en het hol is zo koel zo koel. Te koel? Kruip dieper weg. Leg dekbed losjes tegen het hoofd en lig met open ogen in onderaards duister.

Achteraf bezien - de volgende ochtend bezien – ineens vertrokken. Plok, in slaap gevallen en alle bloedcelletjes en alle quarks zijn schommel de schommel in beweging gekomen en alles is zo warm geworden binnen de huid. Zelfs het dekbed is warm, zelfs de matras is warm waar men gelegen heeft.

*

Daarom juist. Heeft hier wel iemand geslapen? Of is dat bed alweer opgemaakt? Nee wacht. In het kussen heeft duidelijk een hoofd gelegen. Zo'n gat sla je er niet zomaar in. Zo'n gat heeft zich in de loop van de nacht gevormd. Hoofd begint te gaan liggen, drukt veertjes ineen en die drukken omliggende veertjes ineen. Veertjes wijken voor schedel, veertjes wijken voor gewicht van het hoofd. Veertjes – door katoen bijeen gehouden – vormen zich tot mal voor het hoofd. Tot perfecte halve kuil.

En kijk, die plooiën in dat onderlaken. Volg ze met een vinger en je komt terecht bij de romp. Hier ongeveer. Zo ongeveer. Zou je zeggen: naar het midden van het bed gekropen? Niet gekropen trouwens; geschoven, zoïets. Bleek zich te bevinden in midden van bed?

Moet wel, kijk maar.

Dat het lichaam als geheel daar in het midden terecht komt is begrijpelijk. Er is daar de scheiding van matrassen. Er is daar zoïets als zweem van kuil. Er is daar zoïets als afgrond van zachtheid waarin dat lichaam wel terecht komen wil.

*

Voorjaarsheid der voorjaarsheden waarin de winter nog doorzingt, kom maar deken over dekbed, kom maar. Kom om het schuilen intenser te maken, schuilen voor alles dat morgen weer moet, het ene na het andere, stap voor stap de dag door. Zoals: opstaan, werken, naar huis fietsen, naar trein fietsen, koken, spelen, oppassen en wie is degene die de stappen verbindt? Wie is de niet in mootjes gehakte stap stap stap? Wie is de vloeiende vanzelfsprekende mens? Kom nacht, kom dan, kom dan als ik mijn ogen sluit, als slaap mij overkomt, vergetelheid en op de tijd geen greep meer. Onderdompel mij dan nacht en aaneen smeedt hoofd en romp en ledematen en doorblaas.

Opstaan. In mootjes. Afdruk diagonaal foetaal.

*

Niet meer van stro is de matras. Niet meer van ineengeduwde stro met jute bekleding zoals mijn vader en moeder die maakten (nog meer stro en nog meer stro erbij, jute ineen gevouwen en naad met steken vastgenaaid.) Een stromatras is keihard, maar over die matras kwam verenbed van tijk zo losjes met veertjes gevuld, stikdicht genaaid, en daar overheen kwam pas het onderlaken. Dun verenlaagje op onderlaag van stro en zo was op de boerderij alles voorhanden behalve jute en tijk, die werden gekocht.

Verenbed is te dun voor afdruk trouwens. Verenbed dient alleen maar om eerste hardheid weg te nemen, meer niet. De hardheid blijft. Dun laagje zachtheid en daaronder hardheid die draagt. Stromatras draagt, stelen stro zijn op eigen land gegroeid als meest samengestelde suiker: cel lu lose, stelen stro scheikundig gezien niets anders dan gevangen zonlicht. Heb dank roggestro, kindertijd doorgebracht op gevangen zon. Heb dank.

Het tijdperk van de stromatras ligt achter mij.

Het tijdperk van de - gekochte - schuimrubber matras duurt alweer een halve eeuw. Wat een zaligheid, denk je aanvankelijk. Wat een zachtheid du moment dat je gaat liggen. Wat een stadse luxe waar je op ligt, al dringt het andere ook door: beetje broeierige bedoening hier tegen mijn botten. Geen stro meer dat zich teweer stelt, geen ondergrond die tenslotte draagt. Bijna behaaglijk zou ik dit schuimrubber kunnen noemen, ware het niet dat het iets té meegevend is. Het doet mij wegzakken maar waar begint het mij te dragen?

Het tijdperk van de stromatras is voorbij. Wat draagt mij in de nacht?

Lucht van de dag kom naar binnen en dwarrel over de matras en dring in de matras en ververs het schuimrubber waarop mijn botten zich komende nacht neer leggen. Er is geen stro meer.

*

slaap

s l a a p

slapen

ik slaap

s l a a p

jij slaapt

s l a a p t

Maar als het woord niet bestond, hoe hadden we dan deze toestand aangeduid van: liggen en de vergetelheid komt en de sterren staan rustig verder en de gordijnen wapperen losjes en de foto's hangen nog steeds binnen handbereik en tussenbeide valt regen maar de mens zelf, die maakt er niks van mee. Zij is er en ze is er niet. Ze is er en ze ligt als een dier in het holletje. Zo stil. Zo niet op de hoede. Zo roerloos. Sterren wentelen, wekkerwijzers kruipen langs de plaat maar alles zonder haar.

Mét haar trouwens, maar ze merkt niets en zelfs al zou ze even naar het toilet gaan, plassen, doortrekken en plek hervinden in bed, zoef, daar vertrekt ze weer en verder langs de baan staat de ster en op volgende streepje staat de wijzer maar om dit nu allemaal slaap te noemen.

Slaap, gaap, aap, raap, het klinkt allemaal te wakker. Het klinkt allemaal te uitgesproken. Doe maar liever iets met een oe of met ou of met è, dormir, se coucher. Feitelijk heeft de Franse taal het ideale woord voor deze toestand. Je me couche.

Etymologisch woordenboek. Slapen. (in slaap, rust zijn) middelnl. slapen, oud nederfrankisch, oud saksisch slapan, ouhd. slafan, oudfries slepa, oudeng sloëpan, gotisch slepan, van slap, dus eig. slap worden.

Doe maar sloëpan. Alles is goed wat niet hard en wakker klinkt als ee, aa, ie, uu. Hoe kan men een schelle klinker gebruiken voor zoiets als dat de mens ligt en blijft liggen en dat het donker is en dat het stil is en dat het enige bewegende de adem is?

Wacht, het eigen dialect. Sloapen. "Ik heb so diepe e sloapen vannacht."

*

Er is altijd nog een extra deken. Er is het dekbed en er is de rode deken en dan ligt altijd nog een extra deken klaar. Op lagen dons en op lagen wol moet een mens niet bezuinigen.

Is het dekbed ál te licht en ál te dun dan pakt men de verse pluizige rode deken. Deze omarmt de slaapplek met overdadige behaaglijkheid.

Voor midwinterse vrieskou ligt een extra deken klaar evenals voor koortsig lichaam dat ijskoud skeletachtig zou liggen te klappertanden. Zandkleurige deken blijft meestal in opgevouwen toestand. Nema vese. Op dons en op wol dient een mens niet te besparen.

*

Maak maar een holletje en ga maar de wereld in. En keer terug uit de wereld en maak maar een holletje.

Maak maar een holletje om liefst eeuwig in te blijven, maar blijf niet eeuwig, stap de wereld in.

Met de wereld valt te leven dankzij het holletje. Het holletje is zo ontstellend aangenaam dankzij de wereld.

Wie nooit meer het hol verlaat, hoe zou het gaan stinken. Wie nooit de wereld verlaat, hoe hyper zou de mens worden.

*

Alles warm wordt tot uiteinden van knokkelknieën toe en afgeronde schouderbotten en kleinste tenen en tot buitenste huid van billen toe. Alles doordrenkt raakt van warmte, bloed stroomt naar verste uithoeken, naar wat daar zo stil ligt. Bloed doorpompt vrolijk ruisend borrelend de aderen, de adertjes. Gestalte slaapt. Betelgeuze naar binnen gluurt en voeteneind beziet of ziet een ster dwars doorheen muren? Ziet algehele gestalte liggen? Wordt droombeelden gewaar?

Witharig kind speelt. Witharig klein meisje begeeft zich in de menigte en speelt, twee staartjes maken haar traceerbaar tot men vergeet en als men zoekt: geen staartjes meer, de schrik men om het hart slaat vanwege andermans kind waar men op past. Men zoekt en zoekt. Witharig kind is in ruim café, speelt met haar fietsje, zit op het stuur balancerend. Kom witharig kind, leuk geweest (en opgelucht zelf adem gehaald.) Iets vergeten, geeft niks, gaan we even halen. Witharig klein meisje is groter geworden, is tenger lang kind geworden waarmee men in een bus de rivier oversteekt en een vreemd park bezoekt. Tenger kind zegt 'Wij houden van hetzelfde, bij mamma mag zoiets nooit.' Inderdaad, verdwalen is geen probleem en buschauffeur met buitenlandse spraak is geen probleem. Uiteindelijk vindt men een Vlaming die tolkt en buitenlandse chauffeur brengt ons met fietsje en al weer naar de overkant van de rivier. En plok men wakker wordt. In holletje. Op de rug. Men terughaal wat droom was en wie wie was? Men niet weet en men overlaat aan ochtendlucht die als glas zo helder is.

*

Grrr, opstaan uit holletje want de nacht is voorbij.

Lichaam wil holletje nog voortzetten. Het omhult zich met trui en met wollen sokken en met sjaal en het zit in een hoekje van de bank tegen een vracht kussens. Het lichaam heeft nog zulke ineengedoken schouders, die willen echt nog niet recht. Die nemen uit zichzelf ronde vorm weer aan alsof. Daar omheen zou zomaar een baarmoeder passen. Baarmoeder van klamme buitenlucht die binnen dobert. Baarmoeder van schemer die hoekje omgeeft, weg lampen, weg lichtjes, schemer kom en omgeef dit lichaam en onttrek het aan licht. Omhul het nog wat. Laat het nog wat zitten te soezen.

Ergens gaat het rekken beginnen. Een laatste geeuw en het lichaam staat op, plenst water over gezicht, kamt haren in de plooi. Het recht de schouders, het haalt diep adem uit de laatste schemer.

Wakker lichaam in genadeloos daglicht.

*

Zoals de mens naar zomerslaap kan verlangen. Naar onbeweeglijkheid op witte matrassen. Naar gedempte hitte door dun gordijn. Naar vakantie van cursussen, vakantie van afspraken met vriendinnen, met kinderen, met iedereen. Alleen maar rustig het werk doen. Niets daarvoor. Niets daarna. Denkgolven die in regelmaat terecht zullen komen. Geen heftige uitschieters. Geen tuterende oren. Kalme dagen om doorheen te dobberen. Ergens in het jaar moet zo'n tijd toch komen. Rusttijd, lege tijd.

Ha ha, uitrusten van zichzelf.

Goed, lach maar. Maak maar belachelijk wie eigen leven aaneen rijgt met werk en met logeerpartijen van kleinkinderen en gezorg voor oude vrouw en met sporten en met organiseren van personeelsfeesten en zo wordt de tijd opgeslurpt. Men verlangt zomerslaap. Men voelt zich naar iets toe drijven. Hoe en wat? Men weet het niet. Men weet slechts dit: als zich de kans voordoet, dan grijp ik die als een kostbaar geschenk. Dan maak ik alles leeg wat daar nog wél staat. Dan duik ik daar helemaal in.

Vooralsnog wordt men wakker en staat snel op want wat allemaal wacht op deze vrije dag: slaapkamer grote beurt geven, artikel maken en printen in twintigvoud, stofzuigen, dochter niet vergeten te bellen.

Dekbed plooit rondom wie niet meer in bed is. Onderlaken plooit naar het midden en verdomd, matras is toch wel erg dun aan het worden. Misschien nieuwe kopen? Goed idee. Weg met deze oude dingen. Weg met deze nesten voor matrasmijt die vreet en vreet en godweet wat daar nu weer voor bergjes afval onder liggen.

Verdomd. Zomerslaap op nieuwe matrassen.

*

Zie kussen zie dekbed symmetrisch. Zie de mond die ze vormen. Zie de monding. Zie de geulen van plooien in kussen in dekbed. Zie de bedding waar zij naar verwijzen.

Is daar iemand uit gekropen? Heeft daar iemand zich ontpeld van dekbed? Heeft een hoofd daar kussen losgelaten? Heerste daar donker over de slaapkamer en is het nu licht?

Dekbed met kussen als schelp opening. Weekdier mens bloot in de dag.

*

Wat achterblijft is de bedmond, kom maar terug, kom maar, kruip maar weer naar binnen, begin maar met je voeten, je benen, schuif ze hier in, de romp en de schouders. Glijd maar omlaag tot alles weer terug ligt. Hoofd blijft buiten, hoofd legt zich op kussen en daar is het bed weer gevuld en daar draagt de matras weer losjes. Kom maar, zegt dekbed mond uitnodigend. Kom maar. Kom maar. Maar nee. Het is dag. Het is licht.

*

Wat blijft is een mond die gebutst is, schrijnende huid die zo vliesdun is, die tong met kaak verbindt. Wat blijft is het dunste vel van mondbinnenkant, zo uitgerekt, zo gestoord in eeuwige slaap, zo aangestipt, zo bewogen rondom geslacht van hem. Tong hem zo gestuurd langs alle mogelijk binnenwanden, langs tandenrijen binnen, langs verhemelte. Lippen hem zo zacht laten glijden, zo stevig langs gestreken maar heftigste spierpijn is daar waar mond tot keelholte verengt, waar geslacht van hem zo verdomd niet verder kon. Mond herinnert. Mond draagt mee. Mond van lichaam dat stapt door de dag.

*

Is de mens alweer thuis van het werk en hoe hoog staat de zon die schijnt en is een menselijke voorliefde vooral iets lang-s? Lange lijn diagonaal over matras? Met aan de bovenkant een bol die op het kussen past? In kussen past? En hoe diep in het voorjaar het alweer is? Hoe hoog de zon staat en of zomer soms al begonnen is?

Kruip dan in bed voor middagslaap, middagrust, ook goed. Een mens kan niet genoeg gaan liggen. Alle getril met alle uitschieters hebben tijd nodig, weg bovenpiek, weg onderpiek, hoe langzaam langzamer de golfjes naar stand: vredig. Vredig? Wanneer?

*

Is de mens tot iets anders in staat dan om de dagen door te komen – wie heeft het hier over een los lichaam – en plok het bed weer in te duiken al is het voor even?

*

Kuil in matras en dekbed als hutje. Diagonale lijnen vanuit de hoek strak getrokken en rondcirkelende plooien waar hoopje mens was. Mens heeft achtergelaten en mens beziet in badkamerspiegel gezicht door pluizenbol omringd, ziet vanaf daar de lucht beginnen. Lucht biedt zich aan, meer niet. Gaat van gestippeld schemerig over naar licht, meer niet. Licht worden zit besloten in hoe de aarde draait, ongeacht wie hier staat. Uit vergetelheid van bed men altijd weer wakker wordt en dan?

Geen troost. Alleen dit: lucht (na lucht na lucht na lucht) biedt zich aan.

*

Werkt zich omhoog. Glijdt onder deken uit. Laat het achter alsof daar niemand was. Doet zo stilletjes plat vallen rond leegheid van languit lichaam. Dekbed zo meegevend.

Is daar een gestalte dan is daar plaats. Is gestalte verdwenen dan zijgt ineen. Kan weer onder kruipen, geeft mee. Kan verliggen, verlegt zich mee. Kan opstaan, sluit zich om niets.

Nachtplaats hoe aanwezig. Hoe gereed om opnieuw te herbergen. Om mee te geven rondom wie daar binnen komt. Al zou het midden op de dag zijn.

*

Zoek het midden van het bed op. Zoek waar de matras het meest naar alle kanten om zich heen is en blijf daar liggen. Zoek het zachtste stukje aardbol op zoals het zich aanbiedt in matrasvorm. Zoek waar de matras ingedeukt is tot glooiende kuil. Zoek waar beide matrassen een opening bieden, een spleet. Leg zich daar neer. Werk begint toch pas laat vandaag en die bomen die gaan toch wel door met bladmassa vormen. Zoek het middenste midden en drapeer het dekbed dusdanig dat de neus nog net adem kan halen.

Gestaag draait de aarde zonwaarts met huis en al, met bed en al, met matras en al. Met levend wezentje daar middenin en al.

*

Een dekbed is geen water dat zich compleet naar het lichaam zou voegen. Een dekbed voegt zich weliswaar maar is ook weerbarstig. Water voegt zich honderd procent maar waar is dat vroegste water gebleven? Het voegde zich zo volkomen en het is weg. Weggevloeid, uitgevloeid, hooguit filmpje achter gelaten op uitgedreven wezen.

Een dekbed is anders. Een dekbed is van zichzelf iets. Het voegt zich maar geeft zich niet helemaal. Het blijft dons dat in banen katoen gestikt is. Het blijft een overtrek rondom dekbed, Mexicaanse motieven in geel en oranje vervat in blauw rondom. Stevige katoen. Zelf genaaide hoes. Een dekbed is geen water.

*

Cirkelvormig blijven de rimpels achter. De archeoloog ontleedt. Hoe scheef de mens in de loop van de nacht is gaan liggen. Hoe op rechterzij, hoe ineen gevouwen en hoe met opgetrokken dekbed rondom hoofd geplooid. Hoe wakker geworden en uit holletje gegleden, hoe naakt in de dag. Hoe bed achter gelaten met volmaakt ronde rimpels.

*

Streng van plooiën verbindt kussen met het onder-hol-se. Niet dat iemand een kunstwerk bouwt als ze slaapt. Wie slaapt gehoorzaamt andere wetten. Draait om en draait om. Wikkelt in en wikkelt in. Trekt verder omhoog en trekt nog verder omhoog. Duwt hoofd in kussen, gaat dieper liggen. Gaat naar waar ene matras en andere niet aaneen sluiten. Wrikt en wrikt. Neemt kussen mee. Wie slaapt geeft om geen kunstwerk.

*

Haal weg die gordijnen die toch nooit dicht gaan. Haal weg die gordijnen die dik zijn en log. Wat moeten ze tegen houden? Wat moeten ze buitensluiten? Haal ze weg en was ze uit en doe ze de kringloop in.

Geen raam meer oranje omfloerst. Geen raam meer veloursachtig omlijst. Geen wollige stofmassa meer waar blik tegenaan botst. Kaal. Muren hoekig aan het eindigen. Glas van ramen in hout gevat en hout met scharnieren aan kozijn bevestigd. Stenen hoekig bepleisterd, geruwd gewit.

Hoofd ligt gedrapeerd in kussen. Kussen nog dichter om hoofd getrokken en blik gericht op uitsparing van raam. Ogen dwalen langs hoekige muur hoe strak aangesmeerd. Kaal, zien de ogen. Leeg en strak, zien de ogen. Doorzichtig en wit.

Mens stapt uit bed. De vertroebeling begint.

*

Hoeslaken plooit naar lichaam dat daar gelegen heeft. Matras onder hoes draagt acht centimeter dik. Vlake van matras bestrijkt twee meter bij twee meter.

Dekbed in banen gestikt vormt zich naar wie daar was. Donzen veertjes binnen elke baan hoe losjes bijeen gehouden. Kussens liggen voor het grijpen maar mens neemt altijd dat ene dunne soepele kussen. Trouw bevindt het zich nog als om het hoofd.

Mens elders door dag beweegt.

*

Daar is het raam. Mens wil naar buiten. Daar is het raam. Mens wil naar buiten. Daar is het raam. Mens wil van muren en kaders verlost zijn. Daar is het raam. Mens wil van dag en nacht verlost zijn, van slapen gaan en van moeten opstaan vooral. Daar is het raam. Weg met gordijnen vitrages, alles weg. Weg met de mens in mensvorm gegoten, afgesloten van lucht die binnen stroomt en naar buiten stroomt, die zweeft al naar gelang, die dwarrelt dwars doorheen, die god weet waar overal geweest is en nog zal zijn. Daar is het raam en hier is de matras en hier is het kussen, die gestalte plaats heeft geboden en vanavond weer bieden zal, o.k., laat ook maar, blijf maar en doortol de dagen.

Zoals uw vader en moeder. Zij werden geboren, zij groeiden op elk in een andere hoeve, zij trouwden en ze kregen kind na kind, vijf in getal. Zij voedden de varkens twee keer daags en zij molken de koeien in de morgen en in de avond en zij haalden de eieren bij de kippen vandaag en alles dag na dag. Zij zagen kind na kind het huis verlaten, zij verzorgden koeien varkens kippen, zij stierven, eerst de vader en toen de moeder. Zij waren door het leven getold, waarom dan zelf zo ongeduldig. Gij mens werk dag na dag af. Sterven komt vanzelf een keer.

*

Is trouwens elke boom met bladerdos bekleed?

Ja mens, zeur niet, wat kaal was in winter heeft allang weer uit doen gaan, spoel door die film en versneld raakt de boom bekleed. Zeg maar zelfs: het hoogtepunt is alweer geweest. De eerste hitte heeft haar tol geëist. Het indrogen is al min of meer begonnen en de zomer is nog geen maand oud.

Met een moeder is het hetzelfde. Ze is allang dood en begraven maar kijk. Daar gaat de groene achterdeur open en daar komt moeder naar buiten gestapt. Schort. Gebreid vest. Rode hoofddoek. Klompen. IJzeren mand op heup. Stap stap stap naar het houthok. Bukt. Verdwijnt. Baats baats baats. Komt te voorschijn.

IJzeren mand vol hout. Hup tegen de heup. Stap stap stap terug onder de kale kastanjabomen, onder de kale linde, klos klos klos over de stenen stoep. Klink omlaag. Deur naar binnen open. Moeder met hout verdwenen.

Vezelcellen in lichaam hoe vaak vernieuwen en evenwel dit beeld doen overerven. Elke vezel herinnert zich.

Lichaam uit middagslaap wakker en nog niet opgestaan.

*

Hoe is het bed achtergelaten? Is er een holletje? Nee. Is er een patroon uitwaaiend? Spiraalvormig? Rond? Nee. Niks van dat alles.

Er is geslapen. Er is onbestemd geslapen. Er was teveel koffie bij de visite en er kwam geen overgave aan slaap. Wat is erger dan een vlees-noch-vis toestand bij het wakker worden?

Erger is: afstandelijk wakker worden. Dat alles er is, dat de bomen vol blad zitten, maar dat je er niet bij kan. Dus zo erg is deze vlees-noch-vis toestand niet. Zombie achtig, niet uitgeslapen, grauw gezicht misschien, maar niet zo erg als: opgesloten, onbijbehorend. Niets dat aan te raken valt. Dat is het ergste. Dat is niet van de mens.

Dus dit kleine beetje duf wakker worden? Daar komt een mens de dag wel mee door.

Wat een kraak-noch-smaak geplooidde matras met dekbed tot halverwege terug geslagen. Met welk een onverschilligheid.

*

Er bestaan nog levende wezens die – toen ze op kamers gingen wonen – behalve dekens en lakens en spreij en pannen en kopjes ook een naaimachine mee kregen. Mijn moeder kocht mij een naaimachine toen ik op kamers ging. De machine vergezelt mij al zevenendertig jaar.

Op de markt is witte stof te koop. Katoen met linnen gemengd. Losjes geweven. Licht van gewicht. Wit met bijna onzichtbaar rood streepje. Dat streepje had niet hoeven. Het zit er op. De stof staat me verder zo aan. Twee euro de meter. ‘Doe maar vijf.’

Thuis leg ik een dikke krant op tafel. Daar komt de naaimachine op te staan. Katoen tot gordijnen naaien is niet moeilijk. Eerst lengte meten. Onder een ruime zoom bijtellen. Boven extra lengte rekenen om de rail aan het zicht te onttrekken. Schaar in de stof. Gordijnband mee naaien. Haken in het band wrikken. Gordijnen ophangen. Lengte afspelden. Zomen onder vastnaaien. Klaar.

*

Waarom is een dak oranje?

Een dak hoeft niet oranje te zijn. Een dak is iets dat bedekt. In dit geval bestaat de bedekking uit dakpannen. Deze worden van klei gemaakt. Gebakken klei slaat oranje uit. Daarom dus.

Vóór het dak piekt de boom groen, achter het dak piekt de boom groen. Conifeer is zelfs eeuwig groen en staat onverplaatsbaar in de grond en zo blijven groen en oranje bijeen.

Welke vlakken maken een hoek van negentig graden?

De vlakte van muur-met-raam maakt een hoek van negentig graden met de zijmuur en met de vloer.

Wat heet zijmuur en wat heet vloer als beiden een hoek vormen van negentig graden met de muur-met-raam?

Vloer heet het vlak waar de zwaartekracht alles op terecht doet komen. Bed onderstel rust op vloer. Matras rust op bed onderstel. Witte gordijnen wijzen naar de vloer. Dekbed rust op vloer van raamopening.

Zijmuur heet datgene wat niet kan doen rusten.

*

Hoe het zonnig is. Hoe het blekend blinkend zonnig is. Hoe donker het binnen is aan de ogen. Hoe blekend oranje het dak en hoe gedempt groen de zon de boom omvat en hoe de witte gordijnen van blauw doorzweemd zijn. Grootst mogelijke zon, enorme zon, dichtbij-ste zon nu juli begonnen is. Zwijgt daar elk blad soms genadeloos van zoveel zon? Houdt bladerdos met rits'len op? Herinnert dakpan zich de oven?

Wilt u straks ook dit dekbed verzengen zon en wilt u -- waar u maar bij kunt - de slaapkamer doorstralen? Door zuiv'ren?

*

De boom is bekleed, de zon is aanwezig, de dakpannen zijn gebleekt en het beddengoed hangt in aanstaande zon. Beddengoed is in afwachting van de zon maar hoezo. Dat is toch dáár en jij bent toch hier? Jij bent toch binnen en binnen is alles toch zwart?

Je kunt wel alles beschrijven wat je ziet maar jij bent nu hier en hier is het duister. Van muren noch hoeken valt iets te ontwaren, nog niet waar het bed begint, laat staan wat er aan de muur zou hangen.

Dus loop maar voetje voor voetje en ga op de knieën en tast rond. Tast met handen de muren af. Geruwd. Koel. Plat vlak voor gespreide hand. Korreltje plamuur. Stof. Bobbelig geweven. Rood (weten de hersenen.) Minder koel dan muur. Los van de muur. Verder. Muur gaat over in andere muur. Muurdiepte in hoekvorm. Stof. Veel stof. Hangt beweeglijk. Hout van kozijn. Glad hout. Hand buiten. Raam gaat naar buiten open. Raam loodrecht op lange ijzeren haak.

En toch. Tast weliswaar af, maar hersens verbeelden en hand schrijft op. Dat is toch niet: in het duister tasten? Het duister heeft toch geen binnenwanden? Zwart blijft toch zwart? Duister blijft toch duister?

*

De tijd van de warmheid is begonnen. Eerst slaapt men met niks. Dan trekt men een laken over zich. En tegen de morgen komt ook dat dekbed nog omhoog. De tijd van de warmheden is gekomen. Kussen heeft hoofd gedragen en matras heeft heup gedragen en de rest van het lichaam lag vanaf daar gedrapeerd. Wie hier was die is niet meer. Afdrukken zijn achtergelaten en raam staat open. Wagenwijd.

De tijd van de grote warmheden is begonnen. Kon de lucht en de matras haar dragen, deze mens sliep aan de andere kant van het raam. Kon de lucht met muren beschermen, onttrok de lucht haar aan ieders blikken, zij sliep aan de andere kant van het raam.

Evengoed, buitenlucht en binnenlucht, zij zijn van dezelfde warmte. Zij zijn als een gewaad. Zij nopen tot geen verstarring. Zij nodigen uit tot verzet-loos. Lucht zweeft en dwarrelt en dobbert in en uit en verandert niet van temperatuur. Men hoeft zich niet meer te wapenen. De grote warmheden zijn begonnen.

*

Ribben van plooiën en kuil in kussen en wil de mens alleen een overtrek of wil de mens ook het dekbed zelf? Het ligt klaar. Er hoeft geen kou geleden te worden in deze midzomer met koele nachten.

Laken wenst men, al is het om zich te weren tegen minste zweem van koelte, al is het voor minder: om niet naakt te liggen. Alles is goed. Hoe men het ook wil. Alles is goed en de slaap is zo diep en de matras zo draagt en het kussen zozeer herbergt.

Diepe slaap heb dank. Wie ontwaakt beziet de wereld vanuit dit eigen lichaam. Alles is weer op de plaats gevallen. Alles in trilling, alles bijbehorend.

Overmatig verstand heeft zich in fracties gesplitst en heeft zich verdeeld over elke lichaamscel van teen tot diepweg liggende nieren. Geen topzwaar lichaam meer dat opstaat.

Buiten is buiten – zie het dak, zie de lucht – maar ook dat past in dit ene lichaam.

En het grote opwarmen van water in rivieren in meren, is dat eveneens begonnen? Omgrensd lichaam verlangt om huid in water te dompelen. In water als de lucht zo lauw.

*

Neem het gezichtspunt van de matras. Het ligt daar te liggen en het ligt daar te luchten. Het is kortgeleden in de winkel aangeschaft. Het is schuimplastic, acht centimeter dik, omkleed met zachtste schoonste witste stof, overdekt met hoeslakens. Verse tweedelige matras rust op bodem van latten. De latten hangen meegevend in de hoogte, zijn aan weerszijden bevestigd op een frame van hout. Het houten frame rust op de vloer. Alles ligt te luchten. Alles staat te luchten bij daglicht.

Tegen de avond wacht de matras op voetstappen. Op het zitvlak en op de voeten en op het lichaam dat zich languit strekt. Matras geeft mee, desbetreffende latten komen in actie. Matras doet niets. Matras raakt in contact met het lichaam en geeft mee. Hele stukken matras blijven onbezet maar toch, ook deze stukken doen mee. Zij richten zich naar wezen dat is komen te liggen.

De matras is benieuwd. Gaat het lichaam op de rug draaien. Draait het zich – zeldzame keer – op de linkerzij? Verschuift het de benen naar langer uit? Of juist naar hoger opgetrokken?

Matras houdt contact met lichaam en matras wacht op dit moment van vrijwel stil. Van bewegingsloze armbotten, beenbotten, heupbot. Matras verwacht dit moment van: zoef, stil. Op fractie van ribbenkast na. Die aanraakt, terugtrekt, aanraakt, terugtrekt, aanraakt.

In de ochtend matras mens stilletjes loslaat. Plooien in hoeslaken als sporen bewaart.

*

Wat blanco lag vertoont een scheur. Wat eerst glad was, zie, een rimpel. Wat witte strakke vlakte was is van sporen doortrokken. (En de huisvrouw, zij blijft aan de gang. Gladtrekken overdag. Is weer slordig. Gladtrekken de volgende dag en kussens opschudden. Is de mens soms geboren om elke dag alles op te ruimen?)

Deze mens beziet het met andere ogen. Ze wacht liever met opschudden, met recht trekken. Ze verbaast zich: wat zoekt een slapend lichaam daar zo diagonaal? Hoe ongemerkt is dat lichaam scheef gaan liggen? Onder wat heeft de mens geslapen? Eerst alleen hoes? Toen huiverend wakker en dekbed gepakt? Toen dekbed te warm en opzij geschoven en deken gepakt?

*

Het is heet. Het blijft heet. Weg donzen dekbed in de nacht dat elk warmtebegin vermenigvuldigt. In een hoes kan toch ook een deken? Een dun laagje schapenwol? Kan toch ook? Stop die deken maar in de hoes en laat dat bed netjes achter en neem de fiets naar het meertje. Ga met de grootst mogelijke loomheid door de hitte, elke druppel zweet zou vertienvoudigen. Laat die auto's maar voorbij razen, hier op het fietspad heerst een andere orde.

Zet de fiets maar in het rek. Daar is het meer. Welke plek zal ze kiezen? Hier, op het gras? Nee, verderop, in het zand. Ergens in de buurt van betrouwbaar uitzijnde mensen, ze moet haar spullen laten liggen.

Tas plok. Korte broek uit, T shirt uit. Voet voor voet door het zand, voet voor voet door het water, water komt langs benen omhoog. Brr. Knieën ineen, heupscharnieren ineen en niks is meer koud. Nu niet meer gaan staan. Nu onder dat wateroppervlak blijven.

Ze laat de voeten los, zwemt. Mensgroepjes rechts in het zand, links de omzomende struiken en water tot ver voor zich uit.

Wat een vreemd iets waar ze doorheen zwemt. Wat een aaneengeklonken massale vorm van zuurstof en waterstof of wat voor element is dit eigenlijk?

Wat voor raar doorzichtig spul waarop een mens kan drijven?

Voorzichtig gaat ze na of ze nog kan staan. Net wel of net niet meer? Er is hier nog bodem onder haar voeten en mens zwemt verder met het strand in zicht.

Deze mens haalt het niet in haar hoofd om dwars over dit meer te gaan zwemmen, al te goed kent ze de eigen hersens die zich voor kunnen stellen: het water draagt niet meer, plok, daar zink ik. Rustig zwemt ze langs de rand, ha ha, net een klein kindje.

Geeft niks hoor.

Ha ha, je durft nog niet eens het meer over te steken.

Geeft niks.

*

De doeken zijn dun. De gordijnen zijn doorzichtig. De tijd van bedekte ramen is begonnen. De zon wordt geweerd. Dichte weefsels houden het huis op nachttemperatuur. Mag nachtelijke koelte de dag door duren? Mag dun linnen de hitte dempen? Mag de slaapkamer en de woonkamer, het hele huis er gesluiert bij liggen op deze hete dag? Mag men de afkoeling door nachtelijke open ramen binnen houden? Ramen dicht, gordijnen dicht, doeken van katoen en van linnen voor verdwaalde stukken glas hangen? Mag men haar holletje koel pogen te houden? Deze verblijfplaats voor de dag, vertoefplek na het werk, deze ruimte tussen vier muren en vloer en dak?

Licht gedempt en hitte geweerd en weliswaar geen uitzicht maar lichaam heeft tenminste adem. De lucht is niet zoel, de lucht is niet verstikkend. De lucht is niet van dezelfde temperatuur als lichaamsbinnenste; vrijwel niets zou de mens voelen van de adem die men binnen haalde; help zou men denken, ik voel geen lucht, heb ik eigenlijk wel adem gehaald?

Natuurlijk mag men gordijnen sluiten. Natuurlijk mag men koelheid bewaren. Natuurlijk mag men opgelucht adem halen binnen eigen vier muren. Linnen draadjes zij geprezen. Katoenen draadjes zij geprezen. Weefsters der weefsters, zij zijn geprezen.

*

Nachtlandschap maanlandschap bedlandschap en linkerbeen gebutst toen lichaam in bed stapte. Al te krampachtig gezwommen? Met teveel kippenvel naar huis gefietst? Smeer been maar in met arnica en omwikkel het been met oude lappen en verdomd, wees het zelfs vergeten in vroege morgen.

Maanlandschap van bed in schitterende hitte opnieuw vandaag, trek dicht die gordijnen. In welke plooiën van laken is pijn verdwenen, door welke matras is het opgenomen, door welke lucht verbreed en opgelost? Wie kent de weg van de nacht?

Waar hoofd was, is kom van kussen en waar laken strak rondom matras gehoed zat, heeft lichaam zich in matras gedrukt, heeft meer laken in beslag wensen te nemen. Schichtende hoek. Schitterend rimpelgezicht van laken over matras. Nachtgezicht.

*

Hoe lappen rondom een been trouwens blijven zitten?

Door een sjaal rondom de lappen te knopen.

Hoe plooiën van onderlaken zo schitterend melkwit zijn?

Door nooit meer wit te kopen dat weliswaar in de winkel in opgevouwen toestand zo prachtig schijnt, maar ontvouw dat maar eens. Ontvouw dat over kale matras en zie: wit stoot af. Melkwit daarentegen ligt daar als aarde uitnodigend.

Hoe hoofd het meest uit kan rusten?

Neem liever twee dunne kussens dan één dik kussen. Dunne kussens brengen meegeefbaarheid met zich mee. Leg dat hoofd maar neer en duw dit stuk kussen tegen de wang.

Hoe zichtbaar die lakenvlakte daar ligt?

Lakenvlakte overdag kan niet onbedekt genoeg zijn. In de nacht neemt het op: zweet, geur, droom, druk. Overdag – open en bloot - geeft het voorzichtigjes af aan de lucht. Enorm eindeloos luchtruim neemt op. Neutraliseert.

*

De muren zijn gebroken wit. Eén tint vanaf wit. Wie zou dit niet weten, die de verf zelf heeft laten mengen en aanvankelijk met meer tinten geel. Wie zou dit niet weten die de slaapkamer aan het schilderen was en met elke strek de twijfel voelde groeien. Grr, alsof de muren op haar af kwamen. Alsof ze in een doos stond.

Ze was opnieuw naar de winkel gegaan. Witter graag. Eén druppeltje geel bijmengen graag. Bijna wit zijn de muren nu.

Aan het hoofdeinde van het bed is een lampje bevestigd. Midden op de muur hangt het rode kleed. Het kleed breekt de hoogte van de muur, het absorbeert elk schel geluid. In het weefwerk zijn vogels gevangen en in weefwerk zijn bloemen gevangen. Dieren en bloemen tot lijnen teruggebracht. Anonieme wever heb dank. Geef deze mens maar dit kunstwerk en deze bijna witte muur.

*

Eerst alleen laken. Daarna alleen laken en deken. Daarna dekbed over de deken gelegd. Brrr, al te koele ochtend. Warmheid asjeblijft, behaaglijkheid overal rondom asjeblijft. Een donzen hutje is het waarin het lichaam nu woont. Donzen buffer tegen uiterst koele vroege morgen. Wat een verschil, dekbed niet over, dekbed wel over. Nét het verschil. Het was wel uit te houden, daar niet van. Het was wel uit te houden al voelde het dunnetjes. Waarom niet dekbed gepakt dat daar immers op het voeteneinde lag? Als een hutje van dons dat alles omvat. Als de vacht van een gans onmiddellijk drie keer zo warm dan alles wat het lichaam tot dan toe bedekte. Als de finale laag die elk spoortje warmte op slag aan deed groeien.

Weg met zwart wit denken: wel dekbed nodig of geen dekbed nodig. Laat gewoon voorhanden liggen.

Mens glijdt omhoog uit kelkje in rood.

*

Gisteravond, laken. Vannacht, laken plus deken. Vanmorgen vroeg, laken plus deken plus dekbed. Naar het werk, uniform aan, jas hoeft niet. Naar huis fietsen halverwege de middag, zon heet als staat hij nog steeds op hoogste punt. Hebben we soms een landklimaat deze zomer?

Trek dunste broek aan en lichtste viscose blouse. Waad op de fiets door de lauwte. Daar is het meer.

*

In het donker is waar men slaapt. In het licht zijn de verbleekte dakpannen. Ribbel voor ribbel. Hoe verlegen omlijst door groen. In het donker is waar men slaapt. Kussens liggen op de drempel. Zon doordrenk ze. Zuiver. In het donker is waar men slaapt, in eigen huid en dieper en dieper. In eigen duister is waar men slaapt.

Laat daar slapen en intussen rennen de voeten het water in en laat een lichaam zich vallen en glijdt door het wateroppervlak. Bomen omzomen en de lucht is blauw en mensbinnenste in diepste duister vagelijk met lichaam mee beweegt door gladde water. Laat het slapen in beweging. Laat het slapen in beweging. Laat het slapen in beweging.

*

Wat is buiten en wat is binnen? Omhuid lichaam dat organen, spieren, bloedvaten en hersenen met alle gedenk bijeen houdt, glijdt als een kikvors door water. Hoe zoel het water is, nu de zon al weken schijnt, dit meertje bestookt met snelle deeltjes. Laconiek wateroppervlak geeft door naar fracties van volgende laag en die weer naar flinterlaagje daaronder en die weer naar.... Men zegt dat het nog dagen zo warm blijft.

Thuis hangt het beddengoed te stoven. Waarom niet: deken in dekbedhoes gestopt en dekbed zelf als reserve? Waarom niet? Deken in hoes is meer dan genoeg en alles hangt uit het raam.

Hangt daar maar allemaal over de drempel; hier ligt mens op handdoek te drogen. Hoofd naar zuidwesten, inderdaad. Zon zo laag toch nog opdroogt, inderdaad en mens in dunne kleding stapt. Met hoe ruime omweg naar huis gaat? Met hoe langzaam gangetje? Wie tempo nu niet vertraagt tot eigen adem, wanneer dan ooit?

Het blijft nog dagen heet, zo wordt gezegd.

*

Is het nu wit genoeg?

Is het nu doorzichtig genoeg?

Is het nu windselig genoeg?

Zoudt Gij nu hier Neder Dalen?

En zich voegen bij wie slaapt. Het is zo middag. Liggen wil dit lichaam. Het wenst languit, het wenst steun overal, het wenst onbedekt te zijn op witte vlakke.

Zoudt Gij hier Neder Dalen?

Tegen geen kou hoeft dit lichaam zich te wapenen, er hoeft niet eens in een holletje geschuild te worden, hele lucht is als één deken voor de huid. Huid wordt zelfs klam.

En Gij. Is dit misschien iets om in Neer te Dalen?

Hier binnen is enige nachtfrisheid opgeslagen, gevangen genomen in vroege ochtend. Ramen snel dicht gemaakt. Gordijnen snel dicht geroetsjt. Mens in middag op witte vlakke. Klam zweet op huid.

En of Gij hier Neer zoudt Dalen?

*

Gordijn zeeft licht. Gordijnweefsel geeft buitenlicht gedempt door. Diffuus vertrek waarin men zich zo ongeveer ergens bevindt. Al ligt men zo stil als maar kan, al valt men in middagslaap, zweet parelt huid uit. Onzichtbaar binnenlichaam stuurt druppels richting huid. Onstuitbaar uitgedrukt, al ligt men nog zo stil.

Kussen voor hoofd en twee kussens in hoek ongebruikt of althans, lagen ze daar niet, de hoek zou scherp zijn. Kussens als extra bedmuurtje, als wand van de bedvlakte, als zachte meegeefbare donsgevulde hoek, dus zeg niet: nutteloos.

Hele matrasvlakte beschikbaar om veilig en wel en hoe dan ook te liggen.

Scheef geeft niks. Dwars over beide matrassen geeft niks en bezweet raken geeft ook niks, al het wit valt uit te wassen. Het wit van het hoeslaken, het wit van het onderlaken, ook het wit van de matrashoezen valt uit te wassen.

Ramen zijn dicht, gordijnen zijn dicht maar nachtkoelheid valt nog geen dag te bewaren.

Raam scheidt binnen en buiten. Gordijn scheidt binnen en buiten. Nachtkoelheid is binnen gevangen.

Maar wat te denken van de muren waar de zon op schijnt? Bakstenen muren weliswaar maar deze hoekflat wordt eerst aan de noordzij beschenen, dan aan de oostzij fel beschenen en nu aan de zuidzij, nog feller. Zon aait baksteen en echt, op den duur dringt dat wel door.

Nee, niet tot de binnenkant. Leg je hand maar tegen de kamermuur. Koel. Koel. Koel.

Kan zijn. En toch verschijnt klam fijnste zweet vanzelf op de huid in middagslaap.

Sta maar op en trek dunste kleren aan en haal de fiets uit koelste kelder. Begint buiten de voordeur soms één groot warm bad? Krijgt zo ongeveer een klap in het gezicht wie een voet buiten de deur zet? Is de lucht nog bijna warmer dan eigen binnenkant? Valt er nog te ademen in hete lucht? Zit er nog leven in hete adem?

Rustig. Geen paniek. Volg de weg van de adem, hoe die naar binnen komt, onder de keel uiteen dwarrelt. Zet koers richting water. Span geen spieren in, laat benen slechts bewegen. Anders niets. Loom. Sloom. Nog niet het minste opjagen van de adem.

*

Op de kleuren kan een mens vallen. Op de teerheid van kleuren terwijl het hoogzomer is. Op het lenteachtige groen en op het doorzichtige oranje-bruinachtige als van nieuw populierenblad. Geroest. Gebleekt. Verlegen. Voor deze kleuren tezamen kan men als een blok vallen alleen, men neemt de dekbedhoes uit de verpakking en men haalt de neus op. Wat een stank. Wat een goedkope chemische geur kleeft aan deze hoes. Bah. Gatsie. Daar wil een mens nog niet onder slapen.

Wassen. Aan de waslijn hangen.

Nog die geur.

Wassen. Aan de waslijn hangen.

Gaaaat. Overtrek gaat. Maar de kussens? Bllllk. Geef mij maar gauw een witte sloop. Ik ga echt niet met mijn gezicht in deze verfstank liggen. Dekbedhoes daar over mijn romp en over mijn benen, alla. Maar mijn gezicht daar temidden van die geurrestanten? Hoeveel massa voegt de verf wel niet toe aan het wit?

Hoe stijfjes. Wat een chemische geur.

Wassen en wassen en nog eens wassen en eindeloos in zon en wind hangen en of het tenslotte de tweede huid wordt? De sloop is vooralsnog mijn hoofd niet waardig. Stop maar liever het kussen in oudste witste gewevenste sloop.

*

Het bed is met kleuren bezaaid. Het kussen is een rechthoek, in onderste hoek heeft hoofd zich gelegd. De matrasvlakte is vloer voor het lichaam; ergens in het midden heeft het geslapen. De kussens zijn vier in getal, drie liggen niks te doen, de onaanzienlijkste is gebruikt. De deken mag voluit verwarmen wie slaapt, maar een klein stukje was blijkbaar genoeg. De matras is vers en dik en nieuw. De gordijnen zijn nieuw. De dekbedhoes is nieuw.

Genoeg geanalyseerd. Zie de zon daar in die gordijnplooi. Pak de spullen en verlaat het huis en trap door de namiddag. Daar ligt het waterbekken. Daar ligt het langwerpige glooiende waterbekken. Zandig strandje is aan deze kant met veel plaats op dit tijdstip van de dag en toch altijd dezelfde plek voor je kleren. Dicht groen struikgewas alsmede jong geboomte rijst massief op aan overkant. Bekken daartussen is gevuld met donker water, ren er in, vier ledematen bewegen een lichaam voort.

Is er iets dat zinlozer is? Hier naartoe komen, zwemmen, straks naar huis fietsen? Niks is zinlozer.

Evenwel trekt dit water als een magneet. Kom, zegt het. Trek je kleren uit en stap in mij en laat de bodem los. Laat je drijven en kikvors met die benen en doorklief mij met je armen. Ik geef mee, ik vloei, ik neem op en draag, omring. Ik open me en ik sluit me. Ik dein vertraagd. Ik ben niet te pakken. Ik vul zo vanzelf. Ik ben zo niets. Ik bied plaats aan waterhoen en mens. Ik draag aan mijn oppervlak. Ik ben zo massief als je mij vergelijkt met licht. Ik ben zo vloeibaar als je mij vergelijkt met een boom. Ik ben zo h 2 o, zo samengesteld, zo iets nieuws, zo iets eigens. Ik ben een uitnodiging om de voeten los te laten, om languit te gaan liggen. Ik ben speels van: drijf maar drijf maar en sla juist op tijd die armen weer uit. Ik ben zo onbewogen. Ik neem zo zon op en neem regendruppels op en niets dat je ziet. Ik glijd tussen de vingers door en toch draag ik je. Ik ga opzij voor je lichaam en ik sluit me.

Maar verder?

Tijdverdrijf, inderdaad.

*

De muur is zo hoog want het bed is zo laag. In de muur is een rechthoek uitgehouwen om ramen te herbergen. Rechthoeken glas zijn in hout gevat, beide ramen in een kozijn en hoe het kozijn dan weer aan de muur is bevestigd?

Iedereen zijn vak.

De zon is zo allervriendelijkst om daken en bomen zó te kleuren dat ze binnen echoën: in kussen, in nieuwe slopen. Van de zon valt niets te vrezen dus gooi maar open dat raam. Met rechthoeken tegelijk dobbert de lucht de slaapkamer binnen. Buitenlucht raakt zichzelf kwijt, dutst en botst en wijkt uit en verder dobbert en dutst en botst en blijft zichzelf kwijt raken. Na al dit voortbewegen zoals de wind het waaide, komt het hier in een slaapkamerruim terecht. Binnen vier muren. Buitenlucht en binnenlucht mengen. Wat oververzadigd is, vindt een uitweg bij het raam, golft zee van ruimte in. Vloeit naar buiten waar luchtruim opneemt, meeneemt. Ruime sop van lucht.

*

Wie opstaat, laat golvende plooiën achter in het laken, lijnen en groeven en kuil in het kussen. Witte vlakke ligt en wacht. Hier ten lande is het geen gewoonte om matrasjes op te rollen, in hoek van de kamer te leggen. Hier ten lande is de slaapkamer apart, blijft een bed achter, ligt te luchten. Bed wacht en kent de gewoontes. Meestal gaat daar een dag overheen tot de mens zich weer uit komt strekken, donker is het achter de ramen. Het donkerste deel van de tijd is de matras bezet en soms ook het lichtste dagdeel, als die lichtbol hoog aan de hemel staat. In dat geval ligt de mens heel kort. Matras vindt alles goed, matras wacht ten allen tijde als het niet beslapen wordt. Matras ligt daar toch maar te luchten en te wachten. Elk tijdstip is goed.

*

Mens laat matras los en de matrashuid komt te voorschijn. Dooraderd strekt ze zich uit, gestold tot reliëf op slaapkamerbodem. In witte aderen komt de matras tot leven. Wie zegt wat daar doorstroomt?

De slaapkamerdeur gaat dicht achter de mens. De ganse ruimte is ongezien. De dooraderde matras ligt ongezien in hoge lege ruimte van muren en plafond. Nóg meer ongezien is wat binnen de matras gebeurt aan herschikken, uitzetten alsmede aan gekrioel van miljoenen minuscule mijten. Intussen is de mens zich met stof aan het bedekken – borsten en geslacht vooral en verder slechts voor zover de buitentemperatuur dit vraagt. Mens pakt fiets uit de schuur. De namiddag is heet als de dag zelf, mens peddelt richting water. Bekken vol fris lauw water ligt uitgestrekt te wachten.

Lichaam doorklieft meertje. Minuscule rimpelingen.

*

Wie stapt het huis van gezeefd licht binnen? Wie stapt de binnenwereld in met geen uitzicht door verduisterd raam? Wie betreedt ruimten zonder uitzicht?

Neem dan maar een douche en strek zich dan maar uit in dat slaapvertrek. Een laken is nog teveel. Hangt er een gordijn in plooiën omlaag? Is er het wit van de kussens, het wit van het onderlaken, het gekorrelde wit van muren en het linnen wit van gordijnstof? Slaapt de mens met open ogen?

Het kan niet heet genoeg zijn op deze aardbol. Het kan niet heet genoeg zijn op dit noordelijk halfrond. Het kan niet heet genoeg zijn op deze precieze plek van tweeënvijftig graden noorderbreedte en zes graden oosterlengte. Het kan niet lang genoeg zijn dat aarde deze wang naar zon gekeerd houdt. Deze wang van aarde waar dit mensje woont. Het kan niet lang genoeg zo onmiddellijk door zon beschenen worden.

Vertraag, tijd. Draai langzaam aardbol, tol zo langzaam als mogelijk dat hemelruim door.

Wie verkwikt is, staat op en verlaat het huis en fietst door lauw bad van lucht en arriveert bij bekken van verwarmd water. Is de algengroei nog niet toegeslagen? De algengroei is nog niet toegeslagen. Er staan geen waarschuwingsbordjes. Er zijn nog mensen in het water, dus daal maar af.

*

De zomer houdt zo aan deze zomer. Alweer zo zonder jas naar het werk in vroege ochtend en vanzelf zonder jas naar huis terug. Verduisterd huis heeft koelte af moeten geven aan muren, heeft zich moeten mengen met verwarmde steen vanwege dit bombardement van zonnestralen tegen hun andere kant. Balkondeuren op noordkant kunnen rustig open. Snijd maar abrikozen en perziken in stukjes en doe ze maar in glazen kan en schenk daar maar zoveel echte buttermilk karnemelk op en zit op de drempel. Roer door de kan en lepel alles op. Meer wil de mens niet. Eigenlijk is de opgevouwen krant op het balkon al teveel. Eigenlijk hoeft niet het minste bericht van elders binnen te komen – van middelbare scholiere Tadic niet en van Pronk niet meer in Darfur niet en niet van wie dood zijn en zelfs geen recept. Niets had gehoeven dan gele en oranje fruitstukjes in onvervalste karnemelk en de lepel die roert en glas raakt. Tinkeldetinkel geluid en anders niets.

De zomer houdt zo aan. Het balkoncement is zo koel aan de voeten. De boom staat zo bomvol groen omhangen. De krant ritselt – zachte bries – en hoe ook dit moment weer bruusk ten einde komt door te beginnen de letters te lezen, door de hersens de hele wereld over te sturen. Dicht die krant asjeblijft. Vouw maar op. Leg bij oud papier.

Laat dit huis maar gezeefd licht opvangen en laten haar muren maar gebombardeerd worden met stralen en laat de baan licht maar kieren over de matras en hoe traag verschuiven.

Zelf stapt de mens naar buiten. Zelf fietst de mens richting water. Wie daar de hele dag al waren, keren terug. Kinderen achterop, kinderen voorop, kinderen zelf fietsend en trouwens ook tieners met zwembanden. Alles keert terug van het water waar deze mens naar toe gaat.

Legt kleding op zand en doorwaadt water en laat de bodem los. Drijft en zwemt net voldoende om zich hoelang drijvend te houden.

*

Zie daar ligt de mens. Heup bij die punt. Languit de romp. Benen naar raamkant vanaf de heup. Zie de mens. Slaapt op rechterzij. Zie de mens?

Er zijn vierkanten op lakenstof te zien. Er is een streep licht over de matras te zien. Hoekige kussens. Laken in driehoeksvorm. Lijnen over de matras kriskras.

Gordijn rechthoekig en in ronde buizen naar beneden. Maar de mens?

Zie de afdruk van een mens. Zie de hitte buiten het raam waartoe stof met wieljes langs de rail kan glijden en glas afdekt, hete zonnestrallen tegenhoudt, licht verstroot.

Wie gedempte lucht inademt voelt lucht naar binnen gaan. Wie ongedempt in zou ademen zou niet weten van inademing, help, had ik nu ingeademd of had ik het vergeten? Het is de tijd van hitte. Het is de tijd van niet in paniek te raken. Lange linnen banen golven rustig omlaag en op de matras is afdruk van de mens. De mens zelf is allang weer buiten. En die hitte dan? De mens ademt zonder paniek. De mens ademt door haar neusgaten en al verschilt de temperatuur niet van eigen lichaamstemperatuur: de mens wordt iets gewaar. Er is iets daar binnen tegen de neusgaten, iets tegen de dunne huid daar, tegen de fijnste haartjes. Er is iets dat richting binnen gaat, iets dat langs waait. Mens door hete namiddag fietst richting water.

Verdomd, lichtstraal ontsnapt. De ganse gordijnvlakte is dicht geschoven en ergens kiert. Wie dan de linnen stof zou bewegen om de kier te ontdekken en de lichtbaan buiten te sluiten, zij zou de goden verzoeken. Natuurlijk verzoekt ze geen goden. Wat doet die streep nu voor kwaad? Daar kleeft echt geen enorme hitte aan.

traag

verplaatst

verheldert

oplicht

doorzoekt

aftast

beschijnt

doorsnijdt

tekent af

doorvlijmt

licht uit

valt op

doordringt

kiert

splijt

verplaatst

traag

Wie kier dicht goden verzoekt.

*

Komt de zon daar binnen vallen? En van hoe hoog? En van hoe heet?

De zon komt van hoge hoogte binnen gevallen, verkleint de ramen tot lage blokken. Hoe dicht bij het raam het zonlicht blijft en schuift. Het middaguur is nog niet gekomen. Nog net niet. Nog komt het licht scheef binnen. Zuiverend zonlicht wandelt over het bed.

Matras biedt aanblik van de nacht. Hoe een lichaam rust vindt? Hoe een lichaam rust vindt? Omklem dat kussen en draai maar die romp, neem overal maar plaats in waar je wil.

Daglicht komt scheef naar binnen, bestraalt ongebruikte kussens.

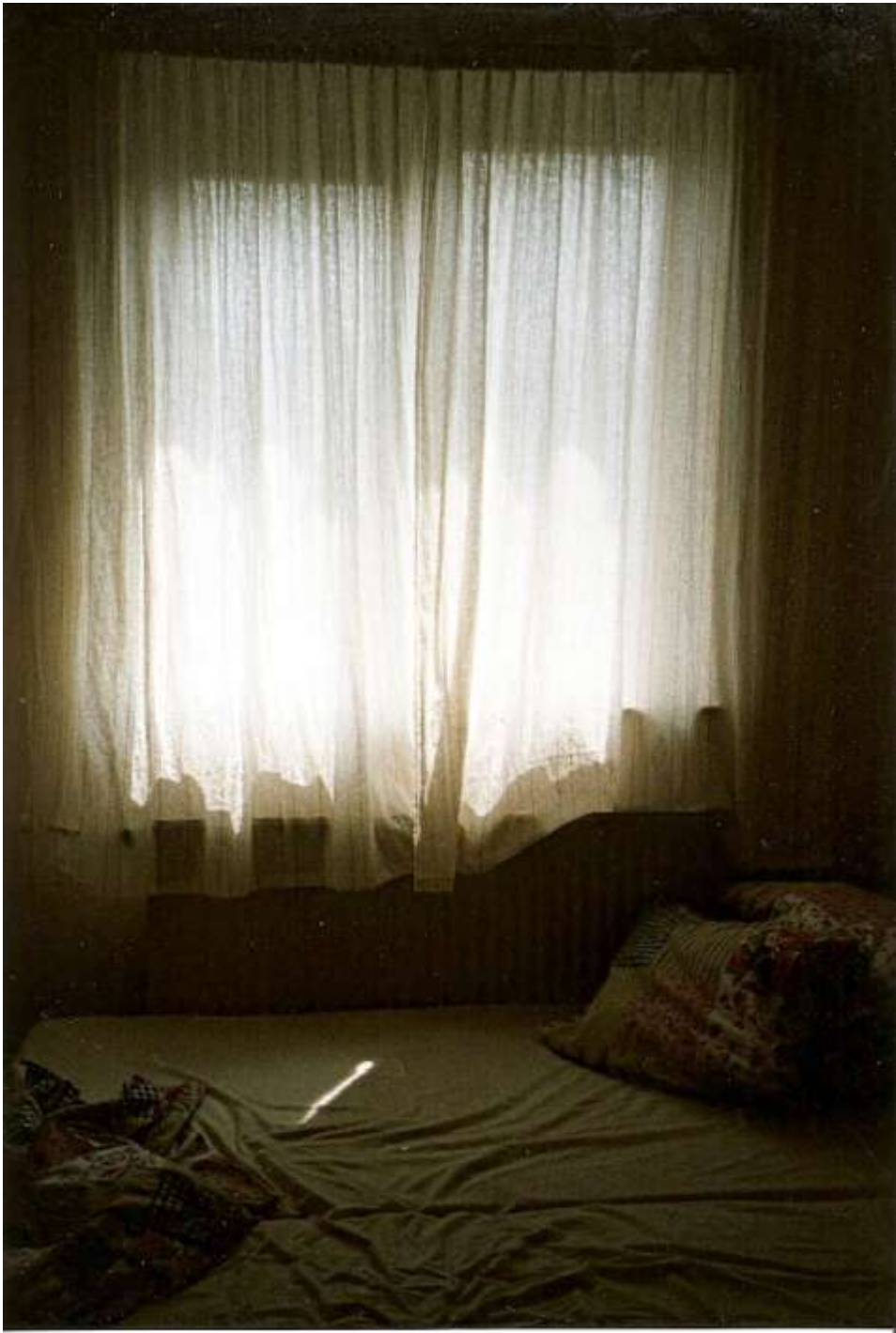
*

Een laken is niet nodig. Het raam mag open maar trek die gordijnen wel dicht want de mens ligt anders zo bloot.

Matras draagt mens. Schild van schouderbladen en ruggengraat en ribben draagt weke voorkant dus laat los, laat maar los. Warme zomerhitte draagt huid dus niets niets niets kan er meer gebeuren. Warm en week ligt wat schild van rug draagt en volgend moment is het weke weer aangespannen. Het loslaten gebeurt opnieuw. Zakje rompvoorkant-door-huid-bijeengehouden ligt weer week te wezen. Tot volgend onbewaakt moment: aangespannen. Laat los, laat maar los. Schild van ruggengraat en schouders en ribben draagt, dus laat maar los alles vanaf dit schild.

En ergens nergens overmant slaap dit geheel van hoofd en romp en ledematen.

Middagslaap.

*

De stof is te licht voor de wind. De wind duwt gordijnen uiteen en treedt ongehinderd binnen. Binnen is het een kruispunt van wegen daar op de matras, knooppunt Hoevelaken is er niks bij, in welke richtingen heeft dit lichaam geslapen?

De middagslaap is voorbij en de zon is op zijn retour; is al meer in het westen dan in het zuiden, zoals uit zijn schijnsel valt te lezen. Wat het ene moment op dit knooppunt lag, ligt het andere moment op het zand. Het ligt te drogen. Het ligt met haar hoofd richting zuidwest. Het leest. De buik is al opgedroogd. De rug ligt nu op te drogen. Of gaat het lichaam een tweede keer in het water? Doet het alle opdrogen te niet?

Het stapt opnieuw in het water. Nog een keer, nu dit water voorhanden is. Het water komt tot de knieën, lichaam rilt en zoef, compleet ineen gescharnierd, compleet onder water. Er. Door.

Horizontaal nu onder wateroppervlak, hoofd boven water, geen water inslikken asjeblijft, godweet of de blauwalgen al begonnen zijn met groeien in deze voortdurende aanhoudende hitte. Wittige handen vóór zich en gezelschap van dobberende meerkoet en nog tot gindse paaltje en dan terug?

Omdraaien en een moment hoofd richting midden van het meer. Een moment vermoeden: nu is er geen grond meer onder mijn voeten. Een moment denken: en als ik nu eens niet meer geloof dat dit water mij draagt, zou ik dan zakken als een baksteen? Ik zou zakken als een baksteen.

Men zwemt terug. Men houdt de kustlijn aan.

Op de handdoek begint het drogen opnieuw.

*

Wat allemaal stilstaat: matras, kussen, gekleurde kussens, dekbedhoes keurig achter op bed gevouwen (ongebruikt), zijmuur achter en zijmuur voor, muur van het raam, omlijsting van raam.

Wat niet stilstaat: gordijn. De wind duwt het naar binnen. De wind zuigt het naar buiten. Wind blaast naar binnen. Wind trekt stof weer aan. Menging van katoen en linnen hangt soepel aan rail met oogjes en met wieltjes. Wieltjes heen en weer, lappen stof gaan waar wind ze wil.

Mens heeft matras zo stilletjes achter gelaten. Mens heeft zich uit onbeweeglijke muren terug getrokken behalve een laatste blik. Klik.

Mens betreedt lauw bad van winderig buiten en gaat waar de wegen haar voeren. Richting meertje.

*

Maar wacht, ineens is het zover. De zon kan niet altoos hoog staan. De aarde kan niet ontkomen aan haar eigen baan. Dit noordelijk halfrond kan zijn lot niet ontsnappen. Het licht is minder fel, minder heet is het, verbleekt en verlegen kondigt het de herfst aan.

Geeft niks, mens hoeft hier niets op uit te doen nu de hitte nog zo duurt – vergeet even die ene deken die je over het laken omhoog hebt gehaald – en dat waterbekken heeft nog hoeveel lauwheid opgeslagen? Noem dit maar rustig: een reservoir. Zeg maar rustig: hier is sprake van opslaan. Bij wijze van spreken is het in de lucht nu herfst en in het water zomer.

Op het scheidingsvlak beweegt een mens. De ogen kijken wakker, de rest van het lichaam schijnt van een zo andere orde: verbaasd dat dit water haar draagt. Ze test het water uit: hoe lang draagt het als de ledematen niets doen? Armen languit onbeweeglijk en benen languit onbeweeglijk en net op tijd de armen naar opzij maar echt niet breeduit en echt niet zover als maar kan en echt niet zo krachtig als maar kan. Nee, het liefst zou dit schepsel haar wang nog leggen tegen het wateroppervlak.

*

Zon klimt, stuurt lange stralen het slaapkamerraam in het geen wil zeggen: daar ergens moet hij staan, daar halverwege het oosten en het zuiden. Hij is aan kracht verloren. Hij is een fractie bleker. Hij is een graadje minder heet. (Trek deken omhoog halverwege de nacht en sla dat overtrek om de deken en slaap verder. Wat een gedraai daar trouwens waar een mens niets meer van weet.)

Het is de dag van het één noch van het ander. Er is koelte in de dag geslopen. Er is bleekheid in de dag geslopen. Is het zomer of is het herfst? Dagpauwoog is in web verstrikt. Bevrijd haar voorzichtig en leg haar op breedste geraniumblad. Nee, er hoeft geen jas aan vandaag. De fietsbanden draaien over rood plaveisel van buitenste aardlaag.

(Is de dagpauwoog daar thuis nog?)

Zon in zuidwesten en mens terug.

Geraniumblad is groen, leeg.

*

Wie inzoomt vindt plooien en richtingen en dan dit geschreeuw van kleuren, noem ze allerlei tinten rood en wit en lentegroen en ruitenblauw, benevens de diverse vormen: sterren over deken gespikkeld of noem het bloemen, vierkanten op dekbedhoes gedrukt en dan dat donzige van een kussen. Zie de streep die beide matrassen scheidt. Dekbedhoes-met-deken na hoelang geslapen onder hoes alleen? De hitte loopt ten einde.

De hitte loopt ten einde maar wie maalt daar om? Deken is warm als vacht van een schaap en daarbij kan dekbed van dons omhoog gehaald worden of raam minder wijd open gezet. Alles kan. Alles kan.

Vooralsnog dartelt dagpauwoog over het balkon en vooralsnog is het bekken vol water zo ruim van oppervlak en zo groot van diepte, dat houdt de warmte nog heel lang vast. Dat duurt nog wel tot ver in de herfst. Dat zingt nog na. Dat zingt nog zo na.

*

Wie laat dat nest nu zo slordig achter en trouwens, wát is dat daarbuiten? Is het nog donker soms?

Nee, het is allang dag.

Regent het soms?

Nee, vast niet want de vogel is gevlogen naar het water, ze zou écht niet naar het meertje fietsen als het regende.

Donkere vlek. Duistere strook. Glimmend duister. Onbestemd zwart in witte omlijsting maar hoezo? Het kan toch naar binnen door twee raamhelften?

De verwarming is crème wit, de gordijnen zijn golvend wit, de muren gebroken wit, het kozijn hard wit en dan dit afstekende zwart en dan nog dat twee raamhelften het binnen laten.

Nou én?

Zie de zachtheid van matras en zie het hoeslaken in ondoorgrondelijke wegen.

Zie het kussen waar hoofd ín heeft gelegen, zie dat holletje om in te kruipen en alles om zich heen te trekken dus geen nood. Dat beetje donker valt in het niet.

Dat beetje binnenstromend duister mengt zich met een heel slaapkamerruim.

Sterker nog: mens zelf kiest om dat buiten binnen te gaan, haar fiets staat allang daar in dat rek en de mens glijdt allang daar door het water dus besteed maar niet zoveel aandacht aan dat donkere duister, toevallig iets onderbelicht misschien of overbelicht, wie zal het zeggen.

Daarbij zit mens in huid die bijeenhoudt, die afsluit, die afscheidt. Huid als huisje dus wat is nest en wat is binnen en wat is dag en wat is nacht?

Mens glijdt inmiddels allang door water. Water omspoelt huid. Lucht gaat door neusholte binnen, baant zich een weg door buizen en vaten.

*

Het beeldhouwwerk is wit deze ochtend. De matras is tot plooiën uitgestulpt en het licht komt verlegen door de ramen. De zon houdt zich in. De zon is niet meer in de positie om het licht met bakken tegelijk en loodrecht omlaag te sturen, die tijd ligt achter ons.

Dag zon aan lagere hemel, breek zo anders door alle heelal lagen en kom maar zo verlegen dit piepkleine minuscule speldenknop raampje van deze slaapkamer binnen en beeldhouw alle voorwerpen tot wit. Tot indruk van wit. Tot zweem van wit. Tot aankondiging van herfst die komen zal, om van bleke winter maar niet te spreken.

Het houtwerk is glad wit. De gordijnen zijn doorschijnend wit. De matras is zo hoekig wit. Het warme rood van de deken maakt alles verlegen. De blauwgroenrode bedruksels van dekbedhoes maakt alles verstild.

De nacht is voorbij. De mens is vertrokken. De zon valt binnen. Beeldhouwt.

*

De Grote Beer draait om de Poolster in de nacht. De Kleine Beer draait om de Poolster in de nacht. Cassiopeia draait om de Poolster in de nacht. Perseus, Voerman en Orion draaien om de Poolster in de nacht alleen zij staan ogenschijnlijk verder weg en de aarde draait zo mee dus daar wordt geen mens meer uit wijs. Hoe kan iets nu om de Poolster draaien en daar in het oosten beginnen en dan in het zuiden onder de horizon zakken? Dus hoe bedoelt u: draait om de Poolster?

Toch is het zo. Toch moet het zo zijn.

Wij aardbewoners tollen om onze as tot zinsbegoocheling toe. Wat zich voordoet als ster komt uit ondenkbaar ver verleden in ons oog terecht. Niks geen baan. Die ster staat zo stil als wat. Staat ijzingwekkend stil op zijn post zo immens te stralen dat lichtflinters met lichtsnelheden verloren generaties doorkruisen alvorens hier. Een oog. In een oog. Terecht te komen. (Waarheen gaat de flinter verder?)

Dus wie maalt daar nog om draaikolk op matras. Laat maar. Trek niks recht. Zie de rechterzij terug en de linkerzij en waar het heupbot en daar opgetrokken knie misschien.

Wees rustig thuis gekomen van het werk en zie dat bed en ga niet liggen want als je nog naar het water wilt, dan nu. Anders droog je toch nooit meer op. Zo hoog staat de zon niet meer tegenwoordig. Douchen en omkleden en huis uit stappen en fiets van slot en op zadel gaan zitten, fietsbanden over asfalt doen glijden. Buiten de stad zoeven werkmensen naar huis, gezinnen met fietsen en fietsjes komen van de andere kant. Zij komen van het meer terug.

In het zand is plaats genoeg. Plaats genoeg in het zand, maar om te beginnen volstaat een kleine plek voor bundeltje kleren. Voet na voet na voet door het zand en eerste voet bereikt water, ondervindt weerstand, spettert het water naar alle kanten. Voet na voet over natte zandbodem, water tot scheen en water tot knie en water tot midden en roetsj, lichaam ineem en huid tot kippenvel en maar liever onder water blijven. Languit. Armen en benen bewegen ritmisch, lichaam glijdt door water. Door vrijwel leeg water op enkele spelende kinderen na die voor het koord moeten blijven. Op een enkele waterhoen na her en der. Strand aan rechterkant en links het struikgewas. Donkergroen oprijzend. Houdt tussen haar wortels de waterkant op de plaats.

*

De mens is een lang dier. De mens is een dier dat zich uitstrekt op de matras. Het bekleedt zich met lakens en dekens die de lengte van het bed overspannen. Een deken is net zo lang als de romp en de benen samen. De armen, die worden wel ergens tegen de romp gevouwen. Of ergens voor het hoofd neer gevlerkt en zo ligt het dier mens in lange rode jurk van wol. Lange jurk. Mag rustig die benen ineens scharnieren maar mag ook de lendenen languit en benen recht alsof de mens staande ligt. Zó lang moet een deken zijn dat geen voet er onderuit komt. Hoofd. Hoofd niet vergeten. Hoofd meer tégen kussen gelegd dan óp het kussen. Kussen als burcht rondom hoofd gegroeid.

Onderjurk laken alsmede jurk van rood naar achteren gelegd. Mens omhoog geschoven. Bed leeg van mens. Jurk met lange plooien leeg. Burcht met duistere holte leeg. Monding van jurk en onderjurk leeg. Zon van namiddag verlicht deel van matras. Raakt aan deken, zet pluizend in het licht.

Mens na middagslaap is niet meer moe. Mens in vrije tijd verlangt beweging van haar spieren. Noem het maar spelen. Noem het maar springen. Noem het maar: spieren voorhanden en energie voorhanden en tezamen verlangt.

Fiets maar zinloos naar meertje en glijd maar zinloos door water en lig vervolgens languit in het zand om te drogen. Lig hoelang want de zon droogt niet meer zo. De zon is zo laag, mens huivert op handdoek. Tijd om op te staan. Om zich verder af te drogen. Aan te kleden. Gelukkig extra vest. Fiets naar huis terug via zinloos prettige omweg.

*

Welkom in de tent met blauw geblokte monding en met strepen en met bloemen van gladde katoen; alles door behaaglijke wol bedekt. Tent ligt weliswaar ingezakt maar echt, wie binnen gaat: alles geeft mee, katoen en wol voegen zich als een kokertje naar de romp, als een meegeefbare buis. Als water bijna voegt het zich naar het lichaam, als water maar dan van katoen en wol.

En dat hoofd, dat aanhangsel van uw lichaam dan? Voor dat hoofd is er iets apart. Voor die bol die daar bovenaan het lichaam vast zit is een apart matrasje geschapen en dat is zo zacht, zo donzig en dan met gladde katoen rondom.

Probeert het maar eens. Proef het maar zou ik bijna zeggen. Alle spieren die deze bol rechtop moeten houden, die kunt u gerust loslaten, zo donzig is dit minimatrasje voor het hoofd dat toch altijd maar op zijn post moet staan.

Voor het lichaam is er een tentje en voor het hoofd dit verschuifbare mini matrasje.

Krijgt dat hoofd geen laken en deken dan?

Nee, een hoofd pleegt bloot te liggen. Onbedekt. Wil u het bedekt hebben, dat trekt u dat tentje hoger of schuift dat mini matrasje lager dus oftewel soms ligt dat hoofd eveneens weggedoken. Het gezicht wordt vrijgelaten. Het aangezicht dat bij een hoofd hoort is onbedekt van laken en deken. Het ligt daar hoogstens door een sluier van laken omgeven maar verder: bloot. Kaal. Huidachtig.

Schedelachtig. Naakt. De lucht is haar element. De lucht streelt haar wangen. De lucht zweemt langs voorhoofd. De lucht wordt door neusgaten naar binnen gezogen, volgt binnenbanen en wordt verwarmd en wel naar buiten geknikkerd.

Maar er ligt toch geen lichaam nu?

Nee. Wie daar lag voor hazenslaapje is allang opgestaan. Lege tent. Omwoelde matras. Kuil in minimatrasje. Alles wacht tot het donker valt. Wachten is niet het goede woord trouwens. Alles is er. Alles ververst zichzelf. Elke vezel van dons en katoen en wol herneemt zich.

Lege huls en lichte kamer als negatief. Als negatief achter gesloten deur.

*Moeder gaat na het afwassen ook even slapen.
Zij slaapt nooit in het hooi. Ze slaapt in hun bed.
Oma slaapt ook in bed. Opa zit in de stoel te slapen.*

*Of we dan twee keer per dag die bedden opmaken?
We maken hier helemaal geen bedden op.
'Moe dekt de bedden op,' is iets uit een leesboek.
Wij hebben een ander huis dan in het leesboek.
'Moe knipt de schemerlamp aan.'
Moe heet bij ons moeder en wij hebben geen schemerlamp.
'Moe maakt de ramen open. Zij klopt de dekens en lakens uit.'
Moeder klopt niks uit en onze ramen schúif je open.
Je zet ze vast met een blok hout of met een hor, als het zomer is.*

*De slaapkamer van de jongens heeft geen opschuifraam.
Bij hen loopt er een houten koker dwars door de zolder
en aan het eind van de koker zit een klein dakraam.*

*Denk niet dat er niks uitgeklopt wordt. Twee keer per jaar
gaat alles naar buiten, hangen dekens aan waslijnen.
Dat is als moeder de slaapkamers schoonmaakt.
Eén keer in voorjaar, één keer in najaar.
Alles hangt en staat dan in felste zon.
Matrassen, veren bed, kussens, stukken ledikant, alles.*

*Ons huis is dus anders dan het huis uit een leesboek.
Bedden opmaken? Elke dag? Nee.
Soms zegt moeder: 'Toe, trek jij me de bedden even recht.
Ook het bed van de jongens.'*